

Preventieakkoord van staatssecretaris Blokhuis: STAP geeft hem het voordeel van de twijfel

Op vrijdag 23 november jl. is het lang verwachte 'Nationaal Preventieakkoord' getekend. Het akkoord gaat over roken, alcohol en overgewicht en het doel ervan is dat Nederland gezonder wordt. De motor achter het akkoord is de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Paul Blokhuis.

Bij de totstandkoming van het akkoord waren veel partijen betrokken, niet alleen logische partners zoals gezondheidsinstellingen (waaronder STAP), het onderwijs en gemeenten, maar ook commerciële partijen zoals de supermarkten, de horeca en zelfs de alcohol-industrie.

Bij het overleg over roken zat de tabaksindustrie niet aan tafel omdat internationale afspraken dit soort overleg tussen de overheid en de tabaksindustrie verbiedt. Het is dan ook niet verbazingwekkend dat de nieuwe plannen om het roken aan te pakken veel doortastender zijn dan de nieuwe plannen over alcohol en overgewicht.

Blokhuis' plannen over alcohol

Insiders weten op basis van vele wetenschappelijk studies al lange tijd welke maatregelen nodig zijn om schadelijk alcoholgebruik met succes aan te pakken: verhoog de prijs van alcohol, verbiedt de reclame en de sponsoring en zorg dat alcohol minder gemakkelijk verkrijgbaar wordt (dus minder verkooppunten, vroege sluitingstijden en goede handhaving van de leeftijdsgrens van 18 jaar). Deze drie maatregelen noemt de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) niet voor niets 'the Three Best Buys'. Het zijn maatregelen die bewezen effectief zijn en kostenbesparend. Invoering van deze maatregelen voorkomt ongezond gedrag en spaart mensenlevens. In het nieuwe Preventieakkoord worden deze 'Best Buys' helaas alleen bij tabak in de praktijk gebracht: een pakje sigaretten gaat €10,- kosten (nu nog €6,70) en de pakjes liggen binnenkort niet meer zichtbaar in de schappen (eigenlijk moeten ze helemaal de winkel uit, maar die maatregel heeft het niet gehaald).

Positief en negatief

STAP is verheugd dat in het Preventieakkoord vrij stevige doelstellingen staan voor het jaar 2040. Zoals nog maar 2% zwangere vrouwen dat drinkt en nog maar 15% van de scholieren onder de 16 jaar die de afgelopen maand alcohol hebben gebruikt. Maar de maatregelen die zijn afgesproken om tot die doelstellingen te komen zijn erg mager. Het resultaat van zeven maanden overleg over alcohol is wat de uitwerking betreft ronduit onvoldoende om te verwachten dat het schadelijke drinken zal afnemen. Een quick scan van het RIVM bevestigt dat. De belangrijkste verklaring daarvoor is dat tijdens het overleg de industrie en de supermarkten de voorstellen over prijsverhoging en reclamebeperking blokkeerden.

Ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) speelde tijdens het overleg over het Preventieakkoord een zeer bedenkelijke rol. Zij verzette zich

namelijk zeer scherp tegen het handhaven van het verbod op blurren. De VNG steunde zo de gemeenten die, in strijd met de Drank- en Horecawet, toestaan dat kappers, kledingwinkels of boekhandels e.a. hun klanten alcohol aanbieden. Voor partijen als de Verslavingskunde Nederland (de verslavingszorg), Stichting Positieve Leefstijl (Ik-Pas project) en STAP was het een grote teleurstelling dat de VNG zich zo opstelde.

Blokhuis wilde ook graag in het Preventieakkoord vastleggen dat blurren verboden blijft, maar hij kreeg daarvoor geen ruimte van zijn coalitiepartners VVD en D66.

Wat is er wel bereikt?

Wat er nu dan wel bereikt is: overeenstemming over enkele stevige doelstellingen voor 2040, meer voorlichting over alcohol, vroegsignalering van problematisch alcoholgebruik, sportkantines die extra aandacht gaan besteden aan verantwoord verstrekken, meer onderzoek en een landelijk verbod op te scherp stunten met alcohol in de supermarkten (dit verbod bestaat al in sommige gemeenten, maar dat werkt onvoldoende). Blokhuis heeft aangegeven dat het Preventieakkoord een begin is van een proces en dat er de komende jaren meer van te verwachten is.

Kamerlid Ziengs (VVD) trekt zich met z'n wetsvoorstel over blurring niets aan van het Preventieakkoord van Blokhuis – tekening Tomas Schats

STAP geeft Blokhuis het voordeel van de twijfel en heeft daarom besloten de komende 1 à 2 jaar actief op te trekken met Blokhuis om hem helpen de plannen te verbeteren. Als er na die periode geen sprake is van een duidelijke voortuitgang zal STAP geen energie meer stoppen in de uitvoering van het Preventieakkoord.

VVD-kamerlid Ziengs trekt zich niets aan van het nieuwe Preventieakkoord

Begin juni 2018 heeft het VVD-Kamerlid Erik Ziengs een initiatiefwetsvoorstel ingediend om de regels voor verkoop en schenken van alcohol te versoepelen. Hij wil daarmee mengformules en dus

blurring legaliseren. In zijn plan wordt in de Drank- en Horecawet – naast de landelijke horeca- en slijterijvergunning – een derde type vergunning geïntroduceerd: het gemengd kleinhandelsbedrijf, dat is een winkel die zwak-alcoholhoudende drank mag verkopen en schenken. Als het plan van Ziengs doorgaat kunnen gemeenten zelf bepalen of, en zo ja welke ondernemers het wordt toegestaan te blurren.

Als zijn wetsvoorstel wordt aangenomen zal dat leiden tot een enorme toename van het aantal verkooppunten. Op allerlei plaatsen kan er dan alcohol verstrekt worden: bij de kapper, de modewinkel, de schoonheidsspecialiste, de bloemenschop, de boekwinkel en de cadeaushop. En ook de bierverstrekende tankshop kan weer terugkeren. De alcoholverkoop vanuit een tankstation is in 2000 verboden, vanwege de veiligheidsrisico's van alcohol in het verkeer.

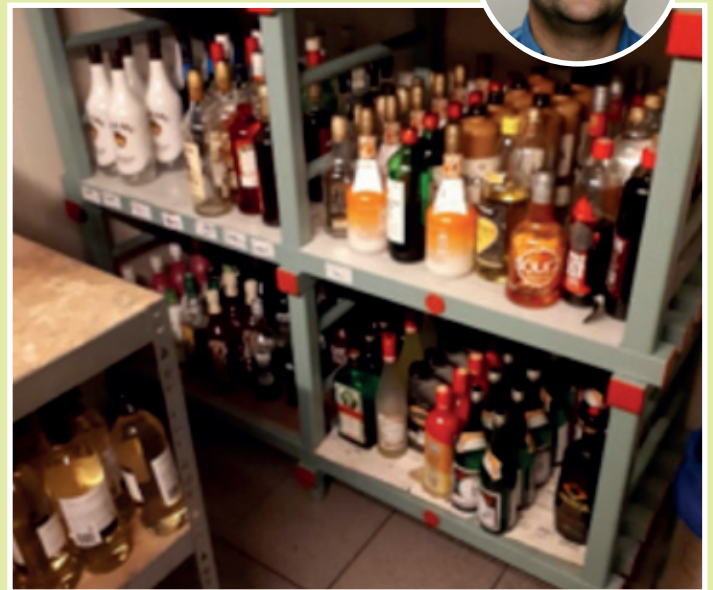
STAP maakt zich grote zorgen over de plannen van Ziengs die radicaal ingaan tegen de plannen van staatssecretaris Blokhuis: jongeren zullen op allerlei plaatsen onverwacht alcohol aangeboden krijgen, ex-gebruikers worden vaker geprikkeld om weer te gaan drinken en meer mensen zullen overdag drinken en met een slok op aan het verkeer deelnemen.

Drank- en Horecawet inspecteurs: "Bij blurring is het einde zoek"

Bijdrage van Nico Hesselink, voorzitter Nederlandse Vereniging van Drank- en Horecawet Inspecteurs (NVDI). De NVDI heeft ernstige bezwaren tegen het gedogen van blurring met alcohol, zoals dat nu in veel gemeenten het geval is. Afgezien van het feit dat blurring haaks staat op alle afspraken die gemaakt zijn in het nieuwe Preventieakkoord, is het voor de gemeentelijke toezichthouders belangrijk dat experimenten met blurring zo snel mogelijk stoppen en niet worden uitgebreid.

Een toezichthouder legt namelijk een eed en belofte af bij zijn beëdiging. Hij belooft daarmee dat hij zich inzet om de Nederlandse wet te handhaven en daarbij iedere ondernemer die alcohol verstrekt op dezelfde manier tegemoet te treden. Kortom, hij mag geen onderscheid maken. Bij blurring gebeurt dat op dit moment juist wel: hij moet sommige ondernemers die in strijd met de wet handelen (bijvoorbeeld een kapper die bier aanbiedt aan zijn klanten) ontzien omdat de gemeente wil dat er een oogje dicht wordt geknepen. Voor een toezichthouder die de Drank- en Horecawet moet handhaven is dit niet integer, dit betekent dat hij moet afwijken van zijn eed of belofte. Op dit moment geeft de Drank- en Horecawet duidelijk aan welke bedrijven wel en niet alcohol mogen verstrekken.

De NVDI vreest dat als de initiatiefwet Ziengs wordt aangenomen en blurring met alcohol op meer plaatsen legaal wordt, het een rommeltje wordt: er zal voor de toezichthouder een zeer onoverzichtelijke situatie ontstaan. Bovendien zullen er dan nog veel meer verkooppunten van alcohol bijkomen.

Onlangs is deze hoeveelheid sterke drank aangetroffen bij een plaatselijke vereniging die voor de verkoop hiervan geen vergunning heeft.

Nico: "We doen ons best met campagnes, tv spotjes en lokale preventie acties om alcoholproblemen aan te pakken. Al die inspanningen hebben weinig zin als vervolgens alcohol in strijd met de wet op meer plaatsen verstrekt mag worden! Onacceptabel! Bij blurring is het einde zoek!"

Boze ouders doen beroep op STAP

De afgelopen periode hebben diverse ouders aan STAP gevraagd om in actie te komen. Waar mogelijk heeft STAP dat direct gedaan.

Zo maakte een ouder in Amsterdam zich boos om reclame van een **bier-taxi-bedrijf** (rambosbiertaxi.nl) die een gratis sixpack Heineken bier aanbood bij de eerste bestelling.

Een andere ouder was zeer verontwaardigd omdat de school van haar 15 jarige dochter ouders vroeg ermee akkoord te gaan dat de leerlingen op een **studiereis naar Oostenrijk** alcohol mochten drinken. Ouders werden zelfs gevraagd hun handtekening onder deze afspraak te zetten. Dat betekende dat ouders medeverantwoordelijk zouden zijn voor eventuele misstanden tijdens de reis.

Een derde ouder maakte zich boos over de snoepwinkel Jamin die een **chocoladeletter met de smaak van wodka** aanbood (2% wodka), gemixt met energiedrank. Jamin verkoopt daarnaast chocoladeletters met Baileys en eentje met advocaat.

STAP kreeg ook een telefoontje van een ouder die zich boos maakt over de verkoop van **kinderchampagne** tijdens de feestdagen.

Alcoholpreventie Alliantie Nederland (AAN)

In de nieuwsbrief van juni jl. is reeds melding gemaakt van de oprichting van een alcoholalliantie. Deze alliantie heeft nu als naam: Alcoholpreventie Alliantie Nederland (AAN). Deze alliantie is geïnspireerd door de successen van de Alliantie Nederland Rookvrij, een initiatief van Hartstichting, KWF Kankerbestrijding en Longfonds.

Het doel van de alcoholalliantie is o.a. om te bereiken dat het alcoholgebruik in Nederland minder normaal wordt en dat jongeren zeker niet voor 18e daarmee beginnen.

Het is de bedoeling dat niet of minder drinken als iets gewoons wordt gezien. Nu worden mensen die nee zeggen tegen alcohol daar vaak op aangesproken. Ze voelen zich vaak verplicht om zich daarvoor te verantwoorden.

De nieuwe alcoholalliantie wil dat meer mensen weten dat ook het drinken van één of twee glazen alcohol per dag schadelijk kan zijn voor de gezondheid. Ook pleit de alliantie voor een actief overheidsbeleid: goede handhaving van de leeftijdsgrens, beperking van alcoholreclame en het invoeren van een minimumprijs voor alcohol.

Het is de intentie van de alcoholalliantie om deel uit te gaan maken van het meerjarenprogramma Gezonde Generatie van de Samenwerkende Gezondheidsfondsen (SGF). Zie: www.gezondheidsfondsen.nl

De volgende organisaties zijn bij de alcoholalliantie betrokken:

- Verslavingskunde Nederland
- Stichting Positieve Leefstijl (Ik-Pas project)
- Stichting het Zwarte Gat
- Uitgeversorganisatie LEF Magazine
- Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP
- Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie (NVOG)
- FAS Stichting Nederland
- Nederlandse Vereniging van Dranken- en Horecawet Inspecteurs
- Reinout Pfeifferfonds
- Stichting Het Wittebos
- Stichting Us Blau Hiem
- aantal ervaringsdeskundigen (Ontwijnen.nl, Voorbijalcohol.nl en AA).

STAP in de media

De afgelopen maanden is STAP regelmatig in het nieuws geweest. De belangrijkste aanleiding daarvoor was de totstandkoming van het Nationaal Preventieakkoord. Maar ook andere onderwerpen kwamen aan de orde. Enkele voorbeelden:

Protest van STAP tegen alcoholverkoop via Bol.com

Vanaf begin oktober jl. kan iedereen via Bol.com alcohol thuis laten bezorgen. En dat terwijl de leeftijdscategorie bij online bestellingen niet goed geregeld is. STAP heeft daarom aangedrongen op een verbod op online verkoop van alcohol. Ook vreest STAP dat de alcoholconsumptie in Nederland zal toenemen door de verkoop via webwinkels.

STAP adviseert gemeenten gebruik te maken van testkopers bij handhaving leeftijds grens

Naar aanleiding van opnieuw tegenvallende cijfers over de naleving van de leeftijds-grens door alcoholverkopers, dit keer in de gemeente Enschede, heeft STAP in augustus de Nederlandse gemeenten geadviseerd bij de handhaving 17-jarige testkopers in te zetten. Wim van Dalen: "Gezien de beperkte middelen moeten gemeenten kiezen voor de meest efficiënte methode. En de inzet van 17-jarigen is veruit het effectiefst. Op een avond kun je vijftien locaties bezoeken. Maar dan moet je ook doorpakken en af en toe een stevige boete uitdelen."

STAP slaat alarm over toename bingedrinken

Op basis van nieuwe WHO cijfers heeft STAP op 24 september een persbericht uitgegeven over de sterke toename van het percentage Nederlanders van 15+ dat 6 glazen alcohol of meer drinkt bij tenminste één gelegenheid in 30 dagen. In 2010 was 5,9% van de bevolking van 15 jaar en ouder een bingedrinker, in 2016 is dat 27,4%.

Het Klokhuis haalt programma over alcohol van internet na klacht STAP

STAP heeft geklaagd bij het Commissariaat voor de Media en bij de NTR over een uitzending van 10 augustus jl. van Het Klokhuis over Trappistenbier. Het Klokhuis is een voor kinderen bedoeld programma. De rode draad in de uitzending over Trappistenbier is het bezoek aan de brouwerij van Abdij Koningshoeven, waar bier van het merk *La Trappe* wordt gebrouwen. Het merk *La Trappe* komt gedurende het programma opvallend vaak in beeld. Volgens STAP is hier dan ook sprake van verboden 'product-placement' en mogelijk zelfs van sluikreclame. Productplacement en sluikreclame op publieke zenders zijn verboden. Naar aanleiding van deze klacht heeft de NTR de bewuste uitzending direct verwijderd van het internet. Het Commissariaat voor de Media heeft de klacht in behandeling genomen, maar onderneemt geen verdere actie richting NTR.

STAP is niet gelukkig met het besluit van het Commissariaat. Want hoe je de zaak ook wendt of keert, voor STAP blijft het onwenselijk dat kinderen via Het Klokhuis een promotioneel programma over bier krijgen voorgeschoteld.

Over STAP

STAP is een onafhankelijk kennisinstituut dat zich inzet voor een effectief alcoholbeleid en voor publieke bewustwording van de gevolgen van alcoholgebruik voor de gezondheid en voor de maatschappij. STAP volgt nauwgezet de kennis en adviezen van gerenommeerde wetenschappers op haar terrein en in het bijzonder de adviezen van de Wereldgezondheidsorganisatie, de WHO.

Dit doet STAP

STAP adviseert gevraagd en ongevraagd medewerkers van gemeenten en politici over beleidsmaatregelen m.b.t. alcohol. STAP onderhoudt een algemene website (www.stap.nl) met actualiteiten en ontwikkelingen m.b.t. alcoholgebruik en alcoholbeleid.

STAP heeft ook een website voor vrouwen die zwanger willen worden en zwanger zijn (www.alcoholenzwangerschap.nl). Verloskundigen ontvangen van STAP de gratis brochure 'Alcohol en Zwangerschap'. STAP informeert eveneens vrouwen over alcoholgebruik en borstkanker (www.alcoholenborstkanker.nl).

STAP is mede-initiatiefnemer van een nieuwe alcoholalliantie. Zie bladzijde 3 van deze Nieuwsbrief.

In samenwerking met de Universiteit Twente voert STAP onderzoek uit naar de naleving van de leeftijds grens van 18 jaar. In 2018 zijn onderzoeken uitgevoerd in Amstelveen, Gorinchem, Krimpen aan den IJssel, Leudal en Maastricht.

Dit bepleit STAP

- Goede informatie voor alle burgers over de risico's van alcoholgebruik
- Niet méér, maar minder alcoholverkooppunten
- Geen alcoholgebruik en geen alcoholverstrekking onder de 18 jaar
- Effectieve handhaving van de leeftijds-grens van 18 jaar door gemeenten met inzet van jeugdige testkopers
- De invoering van een minimumprijs voor alcohol; alcohol is nu te goedkoop wat overmatig gebruik in de hand werkt
- Een totaal verbod op alcoholreclame en -sponsoring
- Vergroten van het draagvlak in de samenleving voor effectieve beleidsmaatregelen

STAP is sterk afhankelijk van haar donateurs

STAP krijgt geen subsidie van de overheid. Daarom is STAP in haar werk bijna geheel afhankelijk van de opbrengst van donaties en legaten. STAP is een ANBI-instelling zodat een schenking van het fiscaal inkomen kan worden afgetrokken. STAP kent een aantal zeer trouwe donateurs.

Elke gift is zeer welkom en kan worden overgemaakt op giro NL 19 INGB 0000 291066 t.n.v. Stichting STAP te Utrecht.

Colofon

December 2018

Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid
STAP

Postbus 9769, 3506 GT Utrecht

T +31 (0)30-6565 041

I www.stap.nl

www.alcoholenzwangerschap.nl

www.alcoholenborstkanker.nl